

BIZANTINISM SAU ȚIGANIADA ROMÂNEASCĂ ?

de Leonard Oprea

"Que voulez-vous, nous sommes ici aux portes de l'Orient, où tout est pris à la légère..." (Raymond Poincaré), acesta este motto-ul superbului și binecunoscutului roman "Craii de Curtea-Veche" măiestrit de Mateiu Caragiale. Romanul este o genială poveste a României cea aflată parcă mereu la Porțile Bizanțului și, într-un anume fel, continuă opera lui I.L.Caragiale, tatăl lui Mateiu. Citindu-l pe Mateiu Caragiale, dar înaintea lor pe Dimitrie Cantemir, iar despre Constantinopolul otoman pe Nicolae Iorga, însa tot despre Bizanț și pe alți autori de mare notorietate, români sau străini, ești înclinat să afirmi rapid că România a suferit și va suferi etern de bizantinism, în conformitate cu definiția dată termenului prin motto-ul ales de Mateiu Caragiale. Însă, din nefericire, în România de astăzi, eu nu cred că se mai poate vorbi de bizantinism... Iată de ce:

Evident, PDS-ul a pierdut Alegerile locale în România anului 2004...

Evident, alianțe ale opoziției democratice au mai condus România...

Evident, Ion Iliescu nu va mai fi președintele României...

Evident, Ceaușescu și dictatura sa – sunt doar istorie acum...

Evident, România rămâne prima țară Europeană care, în mod deschis, hotărât, alături de SUA și Anglia, imediat după tragicul, teribilul "9 -11" a votat împotriva terorismului internațional și islamic (descendent direct al comunismului, precum comunismul este descendentul direct al nazismului).

Evident, România intra în NATO în acel an de grație 2003.

Evident, România va fi primită în Uniunea Europeană.

Evident, bilanțul bunelor fapte românești poate continua.

Evident însă că: în România celor aproape 50 de ani de comunism și 13 de neo-comunism, colaboraționismul cu Securitatea este fără doar și poate, național. Securitatea româna este cea protuberanță unică a societății românești care domină net și conduce copios întreaga inteligență românească, la aproape toate nivelurile ei.

Excepțiile doar confirmă regula. Securitatea română (sau oricare ar fi noul ei nume, eu îl prefer pe acesta ca fiind atotcuprinzător , ca un supra-creier național) este astăzi deja expresia cvasiperfectă a românului însetat în taină de mângâierea biciului ocrotitor și conducător. Așod erat demonstrandum: Președinții României după Decembrie '89 sunt doar ipostaze ale nostalgiei naționale la nivel subliminal după Ceaușescu. Atâta timp cât această nostalgie va exista, comunismul hibernează liniștit în inima românului de rând și, nu numai. Hibernează, dar nu încetează a-și păstra în perfectă funcțiune cordonul ombilical prin care lumea românească îl hrănește cu admirabilă iresponsabilitate. Din nou, *excepțiile doar confirmă regula.* În opinia mea, disidența română anticomunistă nu a existat decât într-o stare pre-matură, mai corect, i-matură, mult mai apropiată de aceea a răsculatului, a haiducului etc. Iarși, *excepțiile au confirmat perfect și regula asta.* Dacă privim la ce s-a întâmplat în celelalte țări comuniste est-europene, din punctul de vedere al unei încercări de a defini disidentul anticomunist izolat de cortina de fier sovietică, vom sesiza cu ușurință aceasta: toți disidenții români anticomuniști, de notorietate românească publică, NU pot fi definiți ca fiind disidenți anticomuniști est-europeni. Ei, ai noștri, sunt pur și simplu ALTCEVA. Și, încă o dată mai mult, tot în România – *excepțiile confirmă regula.* Dar, dacă vom folosi ca "paradigmă", mult îndrăgita declarație a lui Ceaușescu – astăzi și a multor alora, leader-i politici și culturali români – deci: "... noi construim o societate socialistă multilateral dezvoltată specific românească, nouă , nu vouă ...", atunci putem vorbi totuși de, "disidentul anticomunist specific românesc". În mod paradoxal - în raport cu disidența rusă, poloneză, cehă – disidentul român s-a opus regimului Ceaușescu și NU comunismului. O dovadă mai mult decât elocventă este faptul că, "eroi naționali" erau considerați oponenții lui Ceausecu iviți chiar din rândurile propriei sale camarille.

Astăzi îi avem ca "eroi naționali" pe noii Președinți , foști secretari de partid comunist, personalități de vârf ale nomenclaturii ceaușiste. Dar sunt și alții la fel, destui.

Din punctul de vedere al românului care nu încetează să urască rusul, atât Gh.Gh.Dej cât și Ceaușescu au fost și ei “eroi naționali”... Ei bine, da, este frumoasă și tare intelectuală expresia uzitată astăzi : “disidența metafizică”. M-da. A nu se uita însă că înainte de a fi “meta”, disidența românească anticomunistă, așa-zisă, rezistență prin cultură, cum se tot subliniază în mass-media, trebuia să fi fost “fizică”. Ori, din câte știu, eu așa ceva nu prea s-a întâmplat. “Nu prea” fiindcă, repet, *excepțiile confirmă regula*. Ce argumente mai valide vrei decît cele întâmpate în cultura română comunistă și cultura românească post-decembristă? Și aleg acest argument pentru simplul motiv că mai toți disidenții români cunoscuți au fost și sunt ...oameni de cultură, scriitori sau critici literari binecunoscuți publicului românesc. Imediat după Decembrie '89 și până astăzi, în 2004, în timp record au devenit de-a binelea star-uri de necontestat ale actualei societăți românești. Desigur, star-uri cu tot tacâmul: adică oameni ai Puterii, și culturale și politice. Oameni ai Puterii, adică hoitari la festinul Puterii politice (din cine alcătuită, știe tot românul, nu-i așa? odată, Comitetul central și haita – guvernul și parlamentul, astăzi!). Pe scurt: membri onorabili și activi ai neo-nomenclaturii românești. Lideri de opinie în România postdecembristă. Și, nu uita: *excepțiile confirmă regula*. Cât despre cultură? Cine decît ei, acești hoitari, au dictat în cultura română comunistă ? Cine decît ei, aceiași hoitari, dictează în cultura română post-comunistă ? Vorba aia:

eu te-am făcut, eu te omor – nu-i așa? Câte dintre cărțile așa-zise disidente ale “marilor” prozatori și poeți români ai “obsedantului deceniu”, sau ai

“generației '70 ” sau ai “generației '80 ” au fost *realmente* interzise de către cenzura comunistă, cercetate și confiscate de către Securitatea română?

Câți dintre “ marii “ noștri prozatori și poeți, critici și esești, vestiți disidenți anticomuniști, cum altfel?! Câți dintre ei au mai produs ceva cu adevărat valoros în peisajul literaturii române , în cei 13 ani post-comuniști? Cenzura nu a existat în cazul acestor autori, eroi naționali, disidenți anticomuniști și mai cum vrei tu. Premiile naționale – ploaie de aur pe capul lor... Slujbe și fotolii calde și călduțe câte vrei. Auto-cenzura însă, da, a existat din plin. Altfel cum și-ar fi păstrat ei, eroii noștri disidenți, privilegiile lor de hoitari autentici?

Îți reamintesc – *excepțiile confirmă regula*. Și nu uita te rog, aproape toți aceștia de mai sus, au fost onorabili membri de partid, unii chiar cu poziții înalte în chiar nomenclatura comunistă de vârf. Constantin Noica în autorecluziunea sa de la Păltiniș aducea un omagiu filosofic naționalismului de înaltă ținută spirituală și intelectuală de care atâta nevoie aveau românii. Dar nu în cu mult mai mică măsură și comuniștii. Am tot respectul și toată admirația pentru acest om și filosof român egal oricărui alt filosof al culturii occidentale. Un ascet aristocratic al spiritului. Poate singurul român filosof autentic, alături de Lucian Blaga. Însă, îl citeai pe Noica și nu-ți mai păsa de comunism, fiindcă pluteai deja în sferele înalte ale filosofiei germane, convertită în românism într-o poezie limbii române cu neașteptat de adânc înțeles ontologic...etc.etc.etc. Dar iată că până la urmă Păltinișul a ieșit învingător. Discipolii au scris cărți, au fost disidenți anticomuniști cărora acolo, la domiciliile lor forțate nu le-au lipsit frumusețile naturale românești, mioriticele peisaje de basm, salamul de Sibiu, precum nici icrele negre și nici șampania, dar nici excursiile de documentare prin bătrâna și splendidă Europă. Desigur, oricând îi puteai asculta la Radio “Europa Liberă”, turtit de declarațiile lor de o amărăciune viscerală... Și...după Decembrie '89 , îi aflăm pe aceeași discipoli ca patriarhi ai culturii române, filosofi mai îngândurați decît o morgă națională sau mai scânteietori decît Dionysos însuși. Și astăzi, chiar dacă sunt tiranici, ei bine, sunt așa spre binele națiunii. Și astăzi, chiar dacă uneori primesc și câte un scănel la festinul Puterii, ei îl acceptă cu înțelepciune și fără emfază, tot spre binele națiunii. Și chiar dacă astăzi, produc din coapsa lor de aur scriitori--minune care prin forța lor creatoare de semizeii holbează nația, mai abilit decît o facea Einstein când își tortura prietenii cântându-le la vioară și crezând sincer că e un mare talent, ei bine, și de data asta, tot spre binele națiunii o fac. Nu mai continui, iar *excepțiile confirmă regula*.

Îți amintesc totuși că în cei aproape 50 de ani cristalin-comuniști doar România a fost cea țară comunistă care nu și-a promovat în nici un fel, și insist, în nici un fel valorile culturale naționale în planul culturii universale. Toate celelalte țări comuniste, toate fără excepție (deci chiar și Albania), prin inițiativă la nivel național și-au tradus și publicat în întreaga lume autorii reprezentativi ca valoare națională... a tezaurului cultural universal. Verifică singur și vei vedea că am perfectă dreptate. Chiar și în acest caz avem *excepțiile care confirmă regula*. Securitatea română a găsit cu ușurință, și nu mai sunt necesare argumentele pentru ”cu ușurință”,

solul perfect pentru a însămânța și a avea “culturi” perene în acest sens, adică al anulării oricărei inițiative, precum cea amintită mai înainte, acest sol fiind : *spiritul de turmă al intelectualității române*.

Astfel, România a dezvoltat o adevărată paradigmă a geniului mediocrității, adică, așa-zisa literatură a sub-textului denunțator împănată din abundență cu “șopârle”. Prima regină a acestui produs original și de larg consum a fost literatura obsedantului deceniu. Delfinul ei a fost literatura optzeciștilor, care în aproape egală măsură, împreună cu dinosaurii șaptezeciști supervizează și azi destinele culturale românești. Și are deja print moștenitor legitim: nouăzeciștii.

Salieri-i români nu se vor sinucide nicicând, fiindcă pentru ei Mozart-ii români sunt pruncii care se avortează prin decret național.

Desigur, *excepțiile confirmă regula*.

Așadar, *oricare ar fi excepțiile care confirmă regula*, te întreb răspicat: *care disidență metafizică?*

Te întreb răspicat: *care rezistență prin cultură?*

Oare poți vorbi de o rezistență prin cultură, când aceasta nu s-a constituit (și nu se constituie încă) într-o rezistență națională unitară, cu un program bine definit, cu acțiuni specifice și clar concertate pentru salvarea și promovarea valorilor culturale naționale, dincolo de interesul politic și economic oricare ar fi el, individual sau național?

Așa-zisa rezistență culturală, armă și scut ale disidentului român anticomunist, nu a vizat decât individul și interesul personal - într-aât de mult și de sistematic și cu atâta energie înăit astăzi, așa cum am mai spus-o, România nu mai este o națiune, ci este o sumă de indivizi care-și asumă interesul național, fiecare cum îl taie capul.

Din punctul meu de vedere, eu unul îi consider disidenți anticomuniști pe măsura definiției disidenței anticomuniste est-europene pe N.Steinhardt, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Paul Goma, Norman Manea, Dorin Tudoran, Vladimir Tismăneanu; la fel, pe cei care au clădit insula ieșeană anticeausistă și anticommunistă, poate cu destule cețuri și neguri și măcinări interne a fost această insulă, dar nimeni n-o poate nega datorită lui Dan Petrescu, Liviu Cangeopol, Liviu Antonesei, Alexandru Zub, Luca Pițu; dar nu-i uit și pe ceilalți precum, Gabriel Andreescu, Vasile Gogea, Alexandru Vlad, Mariana Marin, Ștefan N.Maier sau, Leonard Oprea. Mai sunt și alții destui, sunt sigur de asta. Mai ales acei anonimi care au fost prea ocupați să lupte împotriva comunismului, ca să mai aibă timp de declarații incendiare, de publicitate, de cereri personale.

Te rog mult, nu uita însă, *excepțiile confirmă regula*. Explicația acestui punct de vedere, îți subliniez, personal, nu este nimic altceva decât simplul și elementarul fapt că, rezistența prin cultură a celor mai sus numiți a însemnat în primul rând o *rezistență prin morală*.

Da, *rezistența prin morală* ar trebui, cred eu, să fie scalpelul oricărui istoric, sociolog sau politolog pentru a întreprinde o cercetare istorică, sociologică sau politică privind disidența românească anticommunistă.

Nu poți trece cu ușurință peste tot “folclorul oral” și nu numai; pe scurt, să ignori cu detașare bârfa referitoare la disidenții români anticomuniști consacrați în public de mass-media actuală. Se știe de mii de ani că fără foc nu iese fum. În opinia mea, toți aceștia, cei prea-consacrați astăzi, au fost mai mult sau mai puțin, fiecare după nevoile sale personale, colaboraționiști ai Securității ceaușiste. Ciocoi vechi și ciocoi noi. Ciocoi și ciocoisme.

Și, ca-ntotdeauna dincolo și dincoace de Carpați mai ales, *excepțiile confirmă regula*.

Ce sunt oare toate acele cărți albe și negre sau verzi ale ex-Securității ceaușiste ?

Ce sunt oare toate acele comisii și para-comisii de cercetare ale dosarelor ex-Securității comuniste conduse de către cine alții, decât de “patriarhii” culturii și politichiei românești trecute și prezente și de “star”-urile lor de conjunctură, cu ajutorul entuziast a tot felul de “generații”, constituite în grupări para-culturale fel și chip, dar dominante bine în emisia de sentințe publice în România de astăzi ? Nimic decât aceeași ȚIGANIADĂ ROMÂNEASCĂ.

Desigur, *există excepții, desigur, doar pentru a confirma regula*.

Crezi oare că mai are vreun rost să scriu câte ceva și despre politicienii români democrați-socialiști, liberali, democrați de stânga sau de dreapta, de mijloc și așa mai departe, despre tot ce însemna în adevăr nucleul

Puterii politice românești actuale neo-comunistă încă, despre Biserica română ortodoxă ca parte frățescă a Puterii ? Să-ți mai vorbesc oare despre mafia neo-comunistă instituționalizată prin Parlament și Guvern în România anului 2004, când toate acestea au devenit truisme demonetizate deja ? Cum oare aă mai putea să-ți vorbesc despre acestea și altceva, când inima și sufletul unei națiuni, cultura ei deci, ei bine, cultura românească pare să supraviețuiască astăzi doar prin *excepțiile ei care confirmă... lipsa ei de cultură* ?

Tabloul culturii, intelectualității românești de vârf , și peștele de la cap se împute, nu este altceva decât o incredibilă și îngrozitor de vie, de triumfătoare ...

...ȚIGANIADĂ ROMÂNEASCĂ.

Evident astfel ca, spre exemplu, în SUA, în 2001 și 2002, aparițiile de marcă și de succes ale României în fața Americii, implicit în fața lumii întregi, au fost două “memorabile producții “ :

- aceea a cunoscutului istoric (și politolog) american Tony Judt (amplu studiu critic din 1 noiembrie 2001, publicat în prestigioasa publicație “The New York Review of Books ”, cu titlul, “România – Bottom of the Heap” , în traducere literară “ România - la fundul grămezii”, despre România post-decembrie ‘89 în context european; finalmente România, candidată la titlul de membru al UE) și, cea a faimosului comentator NPR (National Public Radio) și binecunoscut poet, eseist, prozator american suprarealist (născut la Sibiu, de unde a emigrat în 1965, la vîrsta de 19 ani) , Andrei Codrescu (filmul de televiziune, documentar-artistic, difuzat în seara de Halloween, 31 octombrie 2002, pe canalul național de televiziune american PBS / Public Broadcasting Service/, în celebra sa serie “Frontline/World”, cu titlul “Frontline/World – România” , despre România anului 2002 ; în acest documentar-artistic Andrei Codrescu fiind și reporterul de televiziune).

Tony Judt analiza în perspectiva sa istorică (și culturală) lumea politică și economică românească a celor 11 ani de tranziție continuă de la comunism la capitalism și ajungea la concluzia ca, fiind “la fundul grămezii” țărilor candidate la UE, “România va fi o piatră de încercare pentru Bruxelles”. Pe scurt deci, și fără eufemisme inutile, românii sunt fără doar și poate “paria” Europei.

Iar Andrei Codrescu, în perspectiva sa poetică suprarealistă și umoristică, tocmai în noaptea de Halloween (în SUA noaptea morților, strigoilor, fantomelor, zombilor, monștrilor, vampirilor, vrăjitoarelor etc.) prezenta România anului 2002 ca fiind, spre exemplu, țara în care celebra formație punk românească “Sarmalele reci”, prin slagărul său “Criogenia salvează România” propune salvarea nației române; dar și țara în care urmează să se construiască, în Transilvania, un uriaș parc de distracții dedicat lui Dracula, “Dracula-land”. Sau, România – țara în care țiganii suferă de o acută discriminare rasială și apoi sunt învinuiți pe nedrept că, ei, țiganii sunt cei care generează cele mai multe crime, furturi, trafic de prostituate, de stupefiante s.a.m.d. Colecția de curiozități a lui Andrei Codrescu despre România culminând cu prezentarea ei, ca fiind țara în care trăiește liniștit și cu succes la public, liderul politic naționalist C.Vadim Tudor, o unică îmbinare de “ Hitler cu Elvis”, Presley, desigur ...

Evident, nu pun în discuție profesionalismul celor doi creatori de imagine ai României și, idem, nici subiectivitatea sau obiectivitatea lor, precum nici business-ul lor legat de aceste creații/analize politologice : de tip istoric, sau de sorginte poetică.

Evident însă că, aceste critici constructive au făcut mult rău și vor mai face mult rău României în ceea ce privește imaginea ei publică internațională.

Evident - da, de ce nu ?! – că până la urmă ar fi însă interesant de știut dacă un bolnav aproape cronic poate fi vindecat pur și simplu doar oferindu-i un drastic diagnostic bine elaborat , sau doar făcând un “mișto” suculent de boala sa... oricare ar fi ea.

Evident iar, este faptul că acești 13 ani - ce abia au trecut - sunt sub semnul relativității privind durata și faptele într-o bună sau, într-o nefericită evoluție a societății românești post-decembrie ’89, înspre o democrație reală și o economie capitalistă.

Evident totuși că, românii au partea lor de vină. Ofi, din păcate – mare vină.

Și, recunoaștem cu ușurință din nou la fel de incredibilă și îngrozitor de vie, de triumfătoare ȚIGANIADĂ ROMÂNEASCĂ.

Evident – nu trebuie să uităm că: între 1867 și 1947, deviza înscrisă pe ștampilele, monedele și drapelele statului român era “Nihil sine Deo” (Nimic fără Dumnezeu). Iar în acele vremuri, cândva, România

avea o capitală supranumită “Micul Paris” și o monedă care bătea în valoare lira englezească . Dacă mi-aduc bine aminte, atunci,cândva, i se mai spunea acelei României și “grânarul Europei”. Și tot cam pe atunci, cândva, Avangarda culturală a Europei îi avea pe artiștii români printre părinții ei buni și la mare, foarte mare cinste, acolo, în Pantheon-ul european... Tot astfel se manifestau și erau cinstiți atunci, cândva, și oamenii de știință români.

Evident deci : nimic și nimeni nu mă poate împiedeca să sper cu toata tăria Credinței mele că, odată și odată, cândva-curând , românii vor reveni la

“Nihil sine Deo”.

Evident, există Dumnezeu – este Cel care Este. Fără însă a uita nici o clipă acestea : Dumnezeu e bun, dar nu e prost; își dăruiește, dar nu-ți bagă El-Însusi în desagă.

Evident astfel că astăzi românii îl cam ignorează pe Dumnezeu.

Evident așadar, recitindu-l *atent* pe Mateiu Caragiale, dar înaintea lor pe Dimitrie Cantemir, iar despre Constantinopolul otoman pe Nicolae Iorga, însă tot despre Bizanț și pe alți autori de mare notorietate, români sau străini, vei concluziona că pentru tot ceea ce a însemnat civilizația Bizanțului în istoria omenirii există în mod evident definitiv acest atribut : *splendoare*.

Nu doar la Porțile Orientului, dar în întreg Bizanțul “ tout est pris à la légère...” funcționa precum o condiție sine âua non întru trăirea *splendorii* sale..., iar asta nu însemna cam deloc, practic nu însemna frivolitate, lipsă de scrupule, sau altele ale mizeriei umane etc. Pe de altă parte, în lumea Orientului, “ tout est pris à la légère...” semnifică percepția Timpului, implicat a vieții ca durată și importanță în Oceanul Veșniciei...

Și, eu unul mai cred că *istoria, oricare ar fi ea, nu este până la urmă decât o istorie eminentamente individuală, cel puțin fiindcă orice act istoric necesită în concluzie un comentariu moral.*

Prin urmare, considerând toate cele mai sus cuprinse, ca istorie eminentamente individuală, deci trăită de mine din plin, și cugetând la toate aceste *evidente mutual contradictorii* (vorba lui Mircea Eliade), vin și zic : mon cher, care bizantinism ?! bre, asta e curat ȚIGANIADĂ ROMÂNEASCĂ.

(Din volumul THEOPHIL MAGUS – CONFESIUNI / 2004-2006)